REGERINGSKANSLIET

Remiss

2015-05-26 S2009/1816/FST

Socialdepartementet
Enheten för familj och sociala tjänster
Annika Streiler
Telefon 08-405 31 31
annika.streiler@regeringskansliet.se

STOCKHOLMS STAD
Kommunstyrelsen
Registraturet
Ink. 2015 -06- 01
Dnr: KD-964/2015
Till: RK

Översyn av lagen om bostadsanpassningsbidrag m.m. (Rapport 2014:38)

Remissinstanser:

1. Riksdagens ombudsmän (JO)
2. Kammarrätten i Jönköping
3. Förvaltningsrätten i Göteborg
4. Förvaltningsrätten i Uppsala
5. Domstolsverket
6. Försäkringskassan
7. Socialstyrelsen
8. Myndigheten för delaktighet
9. Diskrimineringsombudsmannen (DO)

10. Dalarnas läns landsting
11. Hallands läns landsting
12. Kalmar läns landsting
13. Skåne läns landsting
14. Stockholms läns landsting
15. Västernorrlands läns landsting
16. Västra Götalands läns landsting
17. Örebro läns landsting

18. Alingsås kommun
19. Bengtsfors kommun
20. Borlänge kommun
21. Botkyrka kommun
22. Eksjö kommun
23. Eskilstuna kommun
24. Forshaga kommun
25. Gävle kommun

26. Göteborgs kommun
27. Hagfors kommun
28. Haparanda kommun
29. Håbo kommun
30. Jönköpings kommun
31. Karlstads kommun
32. Kiruna kommun
33. Kristianstads kommun
34. Kungälvs kommun
35. Linköpings kommun
36. Lunds kommun
37. Luleå kommun
38. Malmö kommun
39. Nora kommun
40. Norrköpings kommun
41. Nässjö kommun
42. Oskarshamns kommun
43. Piteå kommun
44. Sollefteå kommun
45. Staffanstorps kommun
46. Stockholms kommun
47. Uppsala kommun
48. Åstorps kommun
49. Örebro kommun

50. Bostadscenter
51. Bostadsrätterna
52. Byggherrarna i Sverige AB
53. Fastighetsägarna
54. Handikappförbunden (HSO)
55. Lika unika
56. Neuroförbundet
57. Pensionärernas Riksorganisation (PRO)
58. Regelrådet
59. Riksförbundet PensionärsGemenskap (RPG)
60. Svenska Kommunalpensionärernas förbund (SKPF)
61. Sveriges Allmännyttiga Bostadsföretag (SABO)
62. Sveriges Byggindustrier
63. Sveriges Kommuner och Landsting
64. Villaägarna

Remissvaren ska vara inkomna till Socialdepartementet senast **den 30 september 2015.**

Svaren ska endast skickas i elektronisk form, både i word- och pdf-format. Vänligen ange diarienumret S2009/1816/FSToch remiss-instansens namn i rubriken på e-postmeddelandet.

Remissvaren skickas till följande e-postadresser: s.registrator@regeringskansliet.se och s.fst@regeringskansliet.se.

I remissen ligger att regeringen vill ha synpunkter på promemorian.

Myndigheter under regeringen är skyldiga att svara på remissen. En myndighet avgör dock på eget ansvar om den har några synpunkter att redovisa i ett svar. Om myndigheten inte har några synpunkter, räcker det att svaret ger besked om detta.

För **andra remissinstanser** innebär remissen en inbjudan att lämna synpunkter.

Råd om hur remissyttranden utformas finns i Statsrådsberedningens promemoria *Svara på remiss – hur och varför* (SB PM 2003:2). Den kan laddas ner från Regeringskansliets webbplats www.regeringen.se

Med vänlig hälsning

Per-Anders Sunesson
Departementsråd

Boverket

Myndigheten för samhällsplanering, byggande och boende

REGERINGSUPPDRAG

Rapport 2014:38

Översyn av lagen om bostadsanpassningsbidrag m.m.

Översyn av lagen om bostadsanpassningsbidrag m.m.

Boverket december 2014

Titel: Översyn av lagen om bostadsanpassningsbidrag m.m.
Utgivare: Boverket december 2014
Upplaga: 1
Antal ex: 50
Tryck: Boverket internt
ISBN tryck: 978-91-7563-197-4
ISBN pdf: 978-91-7563-198-1
Sökord: Lagen om bostadsanpassningsbidrag, översyn, analys, förslag, förändringar, förbättringar, konsekvenser
Dnr: 10136-1346/2013

Publikationen kan beställas från:
Boverket, Publikationsservice, Box 534, 371 23 Karlskrona
Telefon: 0455-35 30 50 eller 35 30 56
Fax: 0455-819 27
E-post: publikationsservice@boverket.se
Webbplats: www.boverket.se

Rapporten finns som pdf på Boverkets webbplats.
Rapporten kan också tas fram i alternativt format på begäran.

Boverket 2014

Förord

Regeringen har gett Boverket i uppdrag att analysera och bedöma om lagen (1992:1574) om bostadsanpassningsbidrag m.m. behöver ändras och vid behov lämna förslag på förbättringar.

Lagen om bostadsanpassningsbidrag trädde i kraft den 1 januari 1993, och har till syfte att genom bidrag till anpassning av bostäder ge personer med funktionsnedsättning möjlighet till ett självständigt liv i eget boende.

Lagen är en rättighetslag varför en av Boverkets utgångspunkter i översynen har varit att förtydliga bestämmelserna så att dessa blir förutsebara, både för de enskilda som omfattas av lagens bestämmelser och för dem som har att handlägga och besluta i ärenden med stöd av bestämmelserna.

Boverket lämnar i rapporten förslag till en ny lag. Skälet härtill är att det finns, som redan nämnts, ett behov av att förtydliga men även språkligt modernisera lagen, vilket lett till ett stort antal ändringar men även förslag på helt nya bestämmelser.

I arbetet med rapporten har deltagit bland andra Håkan Aronsson, Johan Kjellberg, Lena Viberg Larsson, Anette Martinsson Lindsten, Kajsa Petersson, Peter Rosén och Ylva Storm.

Karlskrona december 2014

Janna Valik
generaldirektör

Innehåll

1 Författningsförslag 9

2 Inledning 15
2.1 Uppdraget 15
2.2 Arbetets bedrivande 16

3 Sammanfattning 19

4 Historik 21
4.1 Möjligheten för personer med funktionsnedsättning att ansöka om bidrag för att anpassa sina bostäder 21
4.2 Förordningen (1987:1050) om statskommunalt bostadsanpassningsbidrag och förordningen (1985:489) om statsbidrag för att återställa handikappanpassade bostäder m.m. 22

5 Nuvarande bestämmelser 25
5.1 Nuvarande lag och de överväganden som låg till grund för denna 25
5.1.1 Nuvarande lag 25
5.1.2 De överväganden som låg till grund för den nuvarande lagen 26
5.2 Förändringar av lagen efter 1993 28
5.3 Förordning och föreskrift 28
5.4 Boverkets tillsynsroll 29
5.5 Den formella hanteringen av ett ärende och rollfördelning 30
5.5.1 Den formella hanteringen av ett ärende 30
5.5.2 Rollfördelningen 31

6 Till vem och vad går bidraget? 33
6.1 Allmänt 33
6.2 Totala antalet ärenden och kostnader 33
6.3 Bostadsanpassningsbidraget går till äldre och till kvinnor 35
6.3.1 Fördelning av bidraget i åldersgrupper 35
6.3.2 Fördelning av bidraget mellan kön 35
6.4 Bostadsanpassningsbidraget går till mindre åtgärder 37
6.4.1 Vanligaste åtgärderna 37
6.4.2 Kostsamma åtgärder 39

7 Bostadsanpassningsbidragets roll 43

8 Tidigare uppdrag m.m. 47
8.1 Tidigare uppdrag från regeringen 47
8.1.1 Bostadsanpassning – en uppföljning av kommunernas verksamhet, rapport 1994:11 47
8.1.2 Återanvändning av hissar och större installationer finansierade med bostadsanpassningsbidrag, rapport från 2009 48
8.1.3 Kommunernas handläggning av bostadsanpassningsbidraget – en undersökning av 33 kommuner, rapport 2013:4 50
8.2 Rapport från myndigheten för samhällsskydd och beredskap (diarienummer 2010-9200) 50

9 Överväganden 53
9.1 Utgångspunkter 53
9.2 Bidragstagarkretsen 54
9.3 Särskilda boendeformer ska inte längre anpassas med stöd av bostadsanpassningsbidrag 58
9.4 Fastighetsägarens medgivande 60
9.5 Återställningsbidrag 64

9.6 Bostadsanpassningsbidrag för att anpassa och komplettera fasta funktioner ... 68
9.7 Bostadsanpassningsbidrag till vissa brandskyddsåtgärder ... 71
9.8 Bostadsanpassningsbidrag för att värna integriteten ... 74
9.9 Bestämmelsen om väsentligen andra orsaker preciseras ... 77
9.10 Bostadanpassningsbidrag vid byte av bostad ... 81
9.11 Bostadsanpassningsbidrag för reparationer ... 88
9.12 Bostadsanpassningsbidrag genom ett särskilt åtagande från kommunen att låta utföra åtgärder ... 89
9.13 Återanvändning av produkter som tidigare finansierats med stöd av bostadsanpassningsbidrag ... 96
9.14 Möjlighet för fastighetsägare att överta bostadsanpassningsbidrag ... 105
9.15 Övriga frågor; en ny lag om bostadsanpassningsbidrag, handläggningsbestämmelser, m.m. ... 110

10 Konsekvenser ... 113
10.1 Inledning ... 113
10.2 Berörda aktörer ... 113
10.3 Förtydligande av förutsättningarna ... 114
10.4 Ändringar i sak ... 114
10.4.1 Särskilda boendeformer ... 114
10.4.2 Hjälpmedel ... 115
10.4.3 Brandskyddsåtgärder ... 115
10.4.4 Integritetsskapande åtgärder ... 116
10.4.5 Kopplingen till kraven på tillgänglighet och användbarhet i bygglagstiftningen ... 116
10.4.6 Byte av bostad ... 117
10.4.7 Återställningsbidrag ... 118
10.4.8 Kommunens möjlighet till övertagande av installerad anordning 118
10.4.9 Bidrag i form av åtgärd ... 118
10.4.10 Bidrag i form av begagnad produkt ... 119
10.4.11 Möjlighet för ägare till flerbostadshus att överta rätten till bidrag 119
10.5 En samlad bedömning ... 120

11 Författningskommentar ... 121

Bilaga 1 Enkätundersökning ... 141
1 Sammanfattning ... 141
2 Inledning ... 143
3 Resultatredovisning ... 144
3.1 Bostadsanpassning för brandskyddsåtgärder ... 144
3.1.1 Brukarorganisationerna ... 144
3.1.2 Fastighetsägarorganisationerna ... 145
3.1.3 Kommunala handläggare ... 146
3.2 Fastighetsägares möjlighet att ansöka om bostadsanpassningsbidrag för åtgärder i allmänna utrymmen ... 148
3.2.1 Brukarorganisationerna ... 149
3.2.2 Fastighetsägarorganisationerna ... 149
3.3 Svårigheter gällande fastighetsägarens medgivande ... 150
3.4 Generella bostadsanpassningar ... 151
3.4.1 Brukarorganisationerna ... 151
3.4.2 Fastighetsägarorganisationerna ... 153
3.5 Återställningsbidraget ... 154
3.6 De kommunala handläggarnas syn på den formella hanteringen av bostadsanpassningsbidraget ... 155

3.6.1 Handläggning enligt Boverkets handbok för bostadsanpassningsbidrag ... *155*
3.6.2 Behov av regelförändringar ... *159*
3.7 De kommunala handläggarnas syn på de materiella delarna vid handläggningen ... *160*
3.7.1 Köp eller byte av bostad ... *160*
3.7.2 Gränsdragningen fasta funktioner och lösa inventarier ... *162*
3.7.3 Upprustning till dagens bostadsstandardförhållanden ... *163*
3.7.4 Bostadsanpassning där det finns personlig assistent ... *165*
3.7.5 Reparationer ... *166*
3.8 Övriga synpunkter på bostadsanpassningsbidraget och återställningsbidraget ... *168*
3.8.1 Vad fungerar bra med lagen? ... *168*
3.8.2 Vad fungerar mindre bra eller dåligt? ... *169*
3.8.3 Förslag på förbättringar av regelsystemet ... *170*

Bilaga 2 Bostadsanpassningsbidragets roll ... 173

Bilaga 3 Stöd till bostadsanpassning i Finland och Danmark ... 185

1 Författningsförslag

Förslag till lag om bostadsanpassningsbidrag

Inledande bestämmelser

1 § Denna lag har till ändamål att genom bidrag till anpassning av bostäder ge personer med funktionsnedsättning möjlighet till ett självständigt liv i eget boende.

2 § Kommunerna svarar för att bidrag lämnas till anpassning och återställning av bostäder enligt bestämmelserna i denna lag.

Bostadsanpassningsbidrag

Bidragstagare

3 § Bostadsanpassningsbidrag lämnas till enskild person (sökande) som äger en bostad för permanent bruk eller som innehar en sådan bostad med hyres- eller bostadsrätt. Om bostaden hyrs i andra hand, lämnas bidrag endast om anpassningsåtgärden är skälig med hänsyn till hur långvarig upplåtelsen är.

Bidrag enligt första stycket lämnas även i fall då anpassningsbehovet beror på funktionsnedsättning hos hushållsmedlem som stadigvarande sammanbor med den som äger bostaden eller innehar den med hyres- eller bostadsrätt.

Av bestämmelserna i 18 § framgår att rätt till bidrag i vissa fall kan övertas av ägaren av ett flerbostadshus.

4 § Om någon åtar sig att regelbundet under vissa perioder svara för omvårdnaden av en person med funktionsnedsättning i sin bostad och om åtagandet kan antas avse en längre tid, lämnas bidrag även för anpassning av den bostaden.

5 § Bostadsanpassningsbidrag lämnas inte för åtgärder i sådana bostäder som avses i 5 kap. 5 § andra stycket och 7 § tredje stycket socialtjänstlagen (2001:453) och i 9 § 8 och 9 lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade.

Övriga villkor för bidrag

6 § Bostadsanpassningsbidrag lämnas för att anpassa och komplettera fasta funktioner i och i anslutning till en bostad.

Bidrag lämnas endast om åtgärderna är nödvändiga för att bostaden ska vara ändamålsenlig för personen med funktionsnedsättning. Om behovet kan tillgodoses med hjälpmedel som erbjuds av landstinget eller kommunen enligt hälso- och sjukvårdslagen (1982:763), lämnas inte bostadsanpassningsbidrag.

7 § Vid tillämpningen av bestämmelserna i 6 § ska utöver sedvanliga bostadsfunktioner även beaktas behovet av

1. åtgärder för att möjliggöra rehabilitering, funktionsträning och sjukvård för personen med funktionsnedsättning,
2. åtgärder som gör det möjligt för personen med funktionsnedsättning att utöva hobbyverksamhet, om han eller hon på grund av sin funktionsnedsättning inte kan delta i aktiviteter utanför bostaden,
3. åtgärder som förbättrar brandsäkerheten inne i bostaden, om det är nödvändigt att personen med funktionsnedsättning ges ett förstärkt brandskydd, och
4. åtgärder för att värna integriteten för personen med funktionsnedsättning och andra hushållsmedlemmar, om personliga assistenter eller andra utomstående är verksamma i bostaden i stor omfattning.

8 § Bostadsanpassningsbidrag lämnas inte om de sökta åtgärderna behöver utföras redan av väsentligen andra orsaker än behovet av anpassningen. De andra orsaker som ska beaktas är

1. byggnadstekniska brister,
2. eftersatt underhåll,
3. avsaknad av eller avsevärda brister i grundläggande bostadsfunktioner, och
4. avvikelser från bygglagstiftningens krav på tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga om ansökan gäller
   a) ett egnahem som sökanden har låtit uppföra eller låtit utföra ändringar av, eller
   b) en bostadsrättslägenhet som sökanden har låtit utföra ändringar i.

9 § Efter ett byte av bostad lämnas inte bostadsanpassningsbidrag till sådana åtgärder som beror på att den nya bostaden i fråga om storlek, planlösning, antal våningsplan eller andra nivåskillnader är uppenbart olämplig med hänsyn till funktionsnedsättningen.

Är den nya bostaden ett egnahem som sökanden låtit uppföra, lämnas bidrag endast för sådan anordning eller inredning som normalt bara används eller förekommer i egnahem på grund av att en boende har en funktionsnedsättning. Bidrag lämnas dock inte för hiss.

Bestämmelserna i första och andra styckena ska tillämpas i fråga om sådana åtgärder som var nödvändiga vid bytet av bostad.

10 § Om bostaden innehas med hyres- eller bostadsrätt, lämnas bidrag endast om fastighetsägaren medger att anpassningsåtgärderna får vidtas och utfäster sig att inte kräva ersättning av bidragstagaren för återställning av bostaden eller allmänt utrymme vid avflyttning eller i annat fall.

Bidrag till reparationer

11 § Bostadsanpassningsbidrag lämnas för att reparera sådan anordning eller inredning som har installerats med stöd av bidrag enligt denna lag eller motsvarande äldre bestämmelser om

1. anordningen eller inredningen är av tekniskt slag, eller
2. anordningen eller inredningen har utsatts för onormalt slitage på grund av funktionsnedsättningen.

I fråga om anordning eller inredning av tekniskt slag lämnas bostadsanpassningsbidrag även för besiktning och annat underhåll än reparation.

Bidrag lämnas dock inte om anpassningsåtgärden har utförts av fastighetsägaren enligt bestämmelserna i 18 §.

Bidrag till återställning av anpassade bostäder m.m.

12 § Ägare av bostadshus har rätt till bidrag för kostnader för återställning av anpassningsåtgärder som har utförts

1. i eller i anslutning till en hyreslägenhet eller ett småhus som hyrs ut, eller
2. i anslutning till en bostadsrättslägenhet i ett flerbostadshus.

13 § Återställningsbidrag lämnas under förutsättning att

1. återställningen avser en åtgärd som har utförts med stöd av bidrag enligt denna lag eller motsvarande äldre bestämmelser, och
2. anpassningsåtgärden på grund av ändrade förhållanden inte längre utnyttjas för sitt ändamål och åtgärden är till nackdel för andra boende.

Återställningsbidrag lämnas dock inte om anpassningsåtgärden har utförts av fastighetsägaren enligt bestämmelserna i 18 §.

14 § En kommun får avtala om övertagande av en anordning som tidigare har installerats med stöd av bidrag enligt denna lag eller motsvarande äldre bestämmelser, och lämna ekonomiskt stöd för kostnader som kan uppstå i samband med ett sådant övertagande.

Bidragens storlek m.m.

15 § Bostadsanpassningsbidrag och återställningsbidrag lämnas med belopp (kontantbidrag) som motsvarar skälig kostnad för åtgärderna.

Om sökanden och kommunen är överens om detta får bostadsanpassningsbidrag även lämnas

1. som ett åtagande från kommunen att låta utföra åtgärderna, eller
2. genom ett överlämnande av en begagnad produkt.

Handläggning av bidragsärenden

Ansökan

16 § Ansökan om bidrag lämnas in till den kommun där den bostad eller fastighet som avses med ansökan är belägen.

Beslut om bidrag

17 § I beslut om bidrag ska anges vilka åtgärder bidraget avser och den tidpunkt då åtgärderna senast ska vara utförda.

Om beslutet innebär ett kontantbidrag ska även detta belopp anges. Om kommunen i stället har beslutat om bidrag enligt bestämmelserna i 15 § andra stycket 1 eller 2 ska detta särskilt anges.

Övertagande

18 § Har kontantbidrag beviljats till anpassningsåtgärder i anslutning till en lägenhet i ett flerbostadshus och åtar sig fastighetsägaren att låta utföra nödvändiga åtgärder, så övertar fastighetsägaren rätten till bidrag, om sökanden medger detta.

Utbetalning av bidrag

19 § Bostadsanpassningsbidrag och återställningsbidrag betalas ut sedan de åtgärder som bidraget avser har utförts och de faktiska kostnaderna har redovisats.

Återkallelse och återbetalning

20 § Före utbetalningen av bostadsanpassningsbidrag eller återställningsbidrag får den kommun som har beviljat bidraget återkalla beslutet, om de förutsättningar som låg till grund för beslutet inte längre föreligger.

21 § Kommunen får besluta om återbetalning av bidrag helt eller delvis

1. om mottagaren av bidraget genom oriktiga uppgifter eller på något annat sätt har förorsakat att bidrag felaktigt har lämnats eller lämnats med för högt belopp och mottagaren skäligen borde ha insett detta,
2. om bidrag i annat fall felaktigt har lämnats eller lämnats med för högt belopp och mottagaren skäligen borde ha insett detta.

Kommunen får helt eller delvis efterge återbetalningsskyldigheten, om det finns särskilda skäl.

Tillsyn m.m.

22 § Tillsyn över tillämpningen av denna lag utövas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

23 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela särskilda föreskrifter om verkställigheten av denna lag.

Överklagande

24 § Kommunens beslut enligt denna lag får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

---

1. Denna lag träder i kraft den xx xx 20xx, då lagen (1992:1574) om bostadsanpassningsbidrag m.m. ska upphöra att gälla.

2. Äldre föreskrifter ska fortfarande gälla för ärenden i vilka ansökan om bidrag inkommit till kommunen före den xx xx 20xx.

2 Inledning

Den nuvarande lagen (1992:1574) om bostadsanpassningsbidrag m.m. trädde i kraft den 1 januari 1993. Lagens syfte är att genom bidrag till anpassning av bostäder kunna ge personer med funktionsnedsättning en möjlighet till ett självständigt liv i eget boende.

Av förarbetena till lagen framgår att bostadsanpassningsbidraget är ett uttryck för samhällets mål att människor med funktionsnedsättning ska kunna leva som alla andra i en egen bostad. Bidraget ger möjligheter för den enskilde att göra de individuella anpassningar av bostaden och närmiljön som han eller hon behöver. Där tydliggörs också att bidraget ska ses som ett komplement till plan- och bygglagens bestämmelser (prop. 1992/93:58 s. 11), det vill säga där bygglagstiftningens krav inte räcker till för den som har en funktionsnedsättning träder lagen om bostadsanpassningsbidrag in.

Lagen innehåller också bestämmelser om återställningsbidrag. Återställningsbidraget är ett bidrag för återställning av bostäder som tidigare anpassats med stöd av nuvarande lag om bostadsanpassningsbidrag eller de två äldre bidragsförordningar om bostadsanpassning som föregick nuvarande lag. För att erhålla bidraget finns det ytterligare krav som måste vara uppfyllda.

Bostadsbidraget och återställningsbidraget är kontantbidrag, och det är kommunerna som är ansvariga för bidragsgivningen. Kommunernas beslut att avslå en ansökan om bidrag, helt eller delvis, går att överklaga till allmän förvaltningsdomstol. Boverket, som är en central förvaltningsmyndighet, har tillsyn över kommunernas bidragsverksamhet.

2.1 Uppdraget

Regeringen har gett Boverket i uppdrag att analysera och bedöma om lagen om bostadsanpassningsbidrag m.m. behöver ändras och vid behov lämna förslag på förbättringar. Boverket ska även beräkna och redovisa de ekonomiska konsekvenserna av eventuella förslag. Uppdraget ska utföras i samråd med Socialstyrelsen och Sveriges Kommuner och Landsting.

Av uppdraget framgår att regeringen vill att Boverket utreder och belyser särskilt följande frågor och tidigare förslag.

Regeringen anför att såsom lagtext och förarbeten är utformade är det den person som äger en bostad eller innehar bostaden med hyres- eller bostadsrätt som ska ansöka om bidraget, och därmed bli part i ärendet. Detta överensstämmer inte med tanken att det är personen med funktionsnedsättning som ska styra processen.

Regeringen anför vidare att Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps (MSB) utredning av brandskydd i olika boendemiljöer (Fö 2009/1961/SSK) visar bland annat att dödsbränder i flerbostadshus och småhus framför allt drabbar personer med kognitiv funktionsnedsättning. I syftet att minska förekomsten av antalet dödsbränder i ordinarie bostad föreslår myndigheten att även olika typer av automatiska släcksystem eller dylikt bör omfattas av bostadsanpassningsbidraget.

Regeringen anför även att Boverket på regeringens uppdrag belyst möjligheterna till återanvändning av hissar och större installationer som finansierats med bidrag. I rapporten Återanvändning av hissar och större installationer finansierade med bostadsanpassningsbidrag föreslår Boverket en regeländring som innebär en möjlighet, men ingen skyldighet, för kommunerna att använda sig av återanvändning. Rapporten har remitterats. Inga instanser avstryker förslaget men flera framför adekvata synpunkter. Översynen bör därför omfatta den föreslagna ändringen med hänsynstagande till remissinstansernas synpunkter (dnr S2009/1816/ ST).

Regeringen anför slutligen att Boverket i samma rapport föreslår att även nya regler utarbetas som medger att ägare av hyres- och bostadsrättshus i vissa fall ska kunna ansöka om bidrag för en person med funktionsnedsättning som bor i fastigheten. Fastighetsägaren skulle då också bli ägare av anpassningsåtgärden. Boverket menar att med en sådan lösning skulle, i många fall, de otydligheter som föreligger med dagens system kring frågor om äganderätt, försäkring, reparationer med mera för anpassningar i allmänna utrymmen i flerbostadshus kunna undvikas.

2.2 Arbetets bedrivande

Arbetet har bedrivits i projektform. Projektgruppen har bestått av juristerna Johan Kjellberg, Anette Martinsson Lindsten, Kajsa Petersson och Ylva Storm samt utredaren Håkan Aronsson och arbetsterapeuten Lena Viberg Larsson. Projektledare har varit f.d. kammarrättspresidenten Peter Rosén. Projektgruppen har till sitt stöd haft en referensgrupp bestående av representanter för kommunala handläggare av bidragsärenden, fastighetsägare och brukare. Även Socialstyrelsen och Sveriges Kommuner och Landsting har ingått i referensgruppen.[1] Projektgrupp och referensgrupp har träffats vid fyra tillfällen. Boverket har vid behov samrått med Socialstyrelsen och Sveriges Kommuner och Landsting utanför referensgruppen.

---

[1] Fastighetsägarna Sverige, Föreningen Kommunalt Bostadsstöd, Handikappförbunden, Hjälpmedelsinstitutet (t.o.m. 2014-04-30), Hyresgästföreningen Riksförbundet, fil. dr. Lisbeth Lindahl, Myndigheten för delaktighet (fr.o.m. 2014-05-14), Sveriges allmännyttiga bostadsföretag, Socialstyrelsen och Sveriges Kommuner och Landsting.

Boverket har vidare genomfört ett rådslag med ett större antal deltagare från nämnda grupper. Vid rådslaget presenterades möjliga lösningar avseende vissa problemområden, och tillfälle gavs att lämna synpunkter både under och efter rådslaget.

Boverket har också genomfört en enkätundersökning bland de kommunala handläggarna av bidraget i ett antal kommuner, fastighetsägarna och brukarna. Syftet med enkätundersökningen har varit att samla in åsikter om och synpunkter på nuvarande lag, och ge möjlighet att lämna förslag på förändringar och förbättringar av lagen. För en redovisning av undersökningen, se bilaga 1.

Enkätundersökningen har kompletterats med en fråga om könsuppdelad statistik till de tidigare utvalda kommunerna. Resultatet redovisas under avsnitt 6.

3 Sammanfattning

Lagen (1992:1574) om bostadsanpassningsbidrag m.m. trädde i kraft den 1 januari 1993. Lagens syfte är att genom bidrag till anpassning av bostäder ge personer med funktionsnedsättning möjlighet till ett självständigt liv i eget boende. Lagen innehåller också bestämmelser om återställningsbidrag, vilket är ett bidrag till fastighetsägare för återställning av bostäder som tidigare anpassats med stöd av bostadsanpassningsbidrag. Bostadsanpassningsbidrag och återställningsbidrag är kontantbidrag, och det är kommunerna som är ansvariga för bidragsgivningen. Bostadsanpassningsbidrag lämnas till enskild person som äger en bostad för permanent bruk eller som innehar en sådan bostad med hyres- eller bostadsrätt. För de fall personen med funktionsnedsättning inte är samma person som äger eller innehar bostaden med nyttjanderätt framgår av motivuttalanden att bostadshavaren även kan ansöka om bidrag för hushållsmedlems räkning. Bostadsanpassningsbidrag lämnas endast för anpassning av fasta funktioner i eller i anslutning till bostaden. Återställningsbidrag lämnas till ägare av bostadshus för att ta bort anordningar för personer med funktionsnedsättning som har utförts i eller i anslutning till hyreslägenheter eller småhus som hyrs ut, eller i anslutning till bostadsrättslägenheter i flerbostadshus.

Regeringen har gett Boverket i uppdrag att analysera och bedöma om lagen om bostadsanpassningsbidrag behöver ändras och vid behov lämna förslag på förbättringar. Regeringen har i uppdraget särskilt lyft några frågor som Boverket ska utreda, bland annat frågan om återanvändning av anordningar som tidigare finansierats med stöd av bidrag.

Lagen om bostadsanpassningsbidrag är en rättighetslag varför en av Boverkets utgångspunkter i översynen har varit att förtydliga bestämmelserna så att dessa blir förutsebara, både för de enskilda som omfattas av lagens bestämmelser och för dem som har att handlägga och besluta i ärenden med stöd av bestämmelserna. Andra utgångspunkter har varit att bostadsanpassningsbidrag alltjämt ska sökas av och lämnas till enskilda personer för anpassning av fasta funktioner i eller i anslutning till bostaden. Som utgångspunkt för översynen har Boverket också haft att i lagen om bostadsanpassningsbidrag göra avgränsningar mot annan,

närliggande lagstiftning för att tydliggöra vilka åtgärder bostadsanpassningsbidrag är avsett att stödja.

Boverket lämnar i rapporten förslag till en ny lag. Skälet härtill är att det finns, som redan nämnts, ett behov av att förtydliga men även språkligt modernisera lagen, vilket lett till ett stort antal ändringar men även förslag på helt nya bestämmelser.

I förslaget till ny lag föreslås bland annat följande.

Ägaren eller innehavaren av en bostad ska kunna söka bidrag för hushållsmedlems räkning, vilket tidigare endast framgått av motivuttalanden. En utökning av bidragstagarkretsen görs genom att fastighetsägare till flerbostadshus ska kunna ta över rätten till bidrag för åtgärder i allmänna utrymmen under förutsättning att den enskilde sökanden medger detta. En utvidgning gällande anpassning av fasta funktioner görs genom att fasta funktioner även ska kunna kompletteras med stöd av bidrag. Fastighetsägarens medgivande lyfts in i lagen som en förutsättning för beviljande av anpassningsåtgärder om bostaden innehas med hyres- eller bostadsrätt. Fastighetsägaren ska även utfästa sig att inte kräva ersättning av bidragstagaren för återställning av bostaden eller allmänt utrymme vid avflyttning eller i annat fall.

Nuvarande bestämmelse att bidrag inte lämnas om de sökta åtgärderna behöver vidtas av väsentligen andra orsaker än behovet av anpassningen förtydligas genom att ange vilka dessa andra orsaker är. Vidare förtydligas bestämmelserna om förutsättningarna för bidrag i samband med byte av bostad. Lättnader i bestämmelserna om återställningsbidrag görs genom att den så kallade anvisningsrätten tas bort, liksom bestämmelsen att den godkända kostnaden ska överstiga 5 000 kronor för att bidrag ska kunna lämnas. Boverket föreslår också att kommunerna, i stället för kontantbidrag, ska kunna lämna bostadsanpassningsbidrag som ett åtagande från kommunen att låta utföra åtgärderna, eller genom ett överlämnande av en begagnad produkt. Sökanden och kommunen måste vara överens för att kommunen ska kunna lämna bidrag som en åtgärd eller genom att överlämna en begagnad produkt.

I nuvarande lag om bostadsanpassningsbidrag finns mycket få bestämmelser som reglerar handläggningen av bidragsärenden. Den föreslagna nya lagen innehåller bestämmelser om bland annat var ansökan om bidrag ska lämnas in, vad beslutet om bidrag ska innehålla för uppgifter och när ett bidrag ska betalas ut.